

Sygn. akt VI A Ca 991/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2015r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA Irena Piotrowska

Sędziowie: SA Ewa Zalewska (spr.)

SO (del.) Bogdan Gierzyński

Protokolant: sekr. sądowy Agnieszka Pawłowska

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w W.

przeciwko Bankowi (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 24 kwietnia 2014 r.

sygn. akt XX GC 905/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od Banku (...) S.A. w W. na rzecz (...) sp. z o.o. w W. kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt ACa 991/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 31 sierpnia 2012 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 399.957,27 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 22 października 2011 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że pozwany w dniu 18 sierpnia 2011 r. wystawił gwarancję zabezpieczającą. Gwarancja była ważna do dnia 17 października i miała zostać zrealizowana przez pozwanego na pierwsze pisemne żądanie zapłaty skierowane przez powódkę, uzupełnione o pisemne oświadczenie powódki, że Gmina L. nie uiściła w terminie należności za roboty budowlane wykonane w ramach umowy o roboty budowlane nr (...). Pomimo jednak, iż powódka złożyła za pośrednictwem banku (...) S.A. pisemne żądanie zapłaty kwoty z gwarancji, wobec nie wywiązania się Gminy L. z płatności z tytułu w/w umowy oraz wszystkie wymagane gwarancją dokumenty, pozwany

odmówił zapłaty, stojąc na stanowisku, że nie zostały przez powódkę spełnione wszystkie warunki gwarancji, tj. bank pośredniczący (...) BANK (...) S.A. przesłał żądanie powódki (...), a nie listem poleconym.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 21 września 2012 r. nakazano pozwanemu, aby zapłacił powódce kwotę 399.957,27 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 22 października 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 12.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wniósł sprzeciw w tymże terminie.

Pismem z dnia 18 października 2012 r. pozwany wniósł sprzeciw od powyższego nakazu, zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany zarzucił brak wskazania przez powódkę podstawy prawnej żądania pozwu, brak wskazania podstawy prawnej żądania zapłaty odsetek, brak przesłanek skutkujących powstaniem odpowiedzialności pozwanego z gwarancji w związku z bezskutecznością żądania zapłaty skierowanego do banku. Ponadto pozwany podniósł zarzut nadużycia gwarancji przez powódkę poprzez żądanie zapłaty sumy gwarancyjnej w sytuacji, gdy wierzytelność zabezpieczona gwarancją nie przysługiwała powódce, ponieważ została przeniesiona na inne podmioty.

W uzasadnieniu powyższego stanowiska procesowego pozwany podkreślał w szczególności to, że odmówił wypłaty z gwarancji z uwagi na fakt, iż żądanie zapłaty zostało przekazane pozwanemu przesyłką kurierską, a nie jak wskazywała klauzula gwarancyjna listem poleconym. Zaznaczył, że gwarantowi przysługują zarzuty formalne bezpośrednio związane ze stosunkiem umownym bank-beneficjent, a treść gwarancji została ukształtowana w taki sposób, że do warunków formalnych żądania zapłaty należało przekazanie żądania za pośrednictwem banku powódki oraz przesłanie żądania zapłaty w formie listu poleconego. Dodał, że jeżeli sposób doręczenia żądania zapłaty został określony w treści gwarancji, to skutkiem braku zachowania umownego sposobu doręczenia żądania jest obowiązek banku odmowy zapłaty żądanej kwoty.

W odpowiedzi na sprzeciw pismem z dnia 10 kwietnia 2013 r. powódka podtrzymała swoje twierdzenia, wskazując ponadto, iż nie dopuściła się nadużycia prawa z gwarancji, bowiem przysługuje jej wierzytelność względem Gminy L.. Wyjaśniła, że z treści umów cesji wynika, że skutek w postaci przeniesienia wierzytelności na cesjonariuszy nie wystąpił wobec braku akceptacji faktury przez Gminę L. i w związku z tym powódka była wyłącznie uprawniona do wierzytelności z umowy o roboty budowlane nie tylko według stanu na dzień wystawienia gwarancji, ale także na dzień wezwania do realizacji gwarancji jaki i na dzień wystąpienia z niniejszym pozwem. Powódka podniosła także, że niezależnie od powyższego zawarła ze spółką (...) Sp. z o. o. porozumienie, na mocy którego anulowane zostały skutki prawne umowy cesji wierzytelności z dnia 2 marca 2011 r.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały prezentowane stanowiska.

W toku postępowania firma powódki uległa zmianie na (...) sp. z o.o. z siedzibą w W..

Wyrokiem z dnia 4 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w punkcie I zasądził od Banku (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz spółki – (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 399.957,27 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 22 października 2011 r. do dnia zapłaty; w punkcie II zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 12.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; w punkcie III polecił Skarbowi Państwa (Sądowi Okręgowemu w Warszawie) ściągnąć od Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 15.000 zł tytułem brakującej części opłaty od pozwu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o stan faktyczny, ustalony przez Sąd Okręgowy w sposób następujący.

W dniu 18 sierpnia 2011 r. pozwany wystawił gwarancję zabezpieczającą zapłatę o nr (...). Beneficjentem gwarancji była powódka. Gwarancja została udzielona na zlecenie Gminy L. celem zabezpieczenia zapłaty za roboty w ramach umowy o roboty budowlane nr (...) na budowę boiska wielofunkcyjnego na dz. Nr (...) przy Zespole Szkół nr (...) w L. zawartej w dniu 9 września 2010 r. pomiędzy Gminą L. jako zamawiającym, a powodem jako wykonawcą

(zwana dalej „Umową”) na kwotę 598.957,27 zł. W gwarancji pozwany zobowiązał się nieodwołalnie, niezależnie od ważności i skutków prawnych Umowy, do zapłacenia na rzecz powódki kwoty do wysokości 399.957,27 zł na pierwsze pisemne żądanie zapłaty, właściwie podpisane przez powódkę oraz na pisemne oświadczenie powódki, że zamawiający nie uiścił w terminie należności za roboty budowlane wykonane w ramach Umowy będąc do tego zobowiązany. W treści gwarancji określono, że w celu identyfikacji pisemne żądanie zapłaty oraz oświadczenie muszą być pozwanemu przedstawione listem poleconym za pośrednictwem Banku (...) S.A. z siedzibą w W.. Wskazano, że bank ten potwierdzi, że podpisy złożone na żądaniu zapłaty należą do osób uprawnionych do zaciągania zobowiązań majątkowych w imieniu powódki. Określono ponadto, że do żądania zapłaty muszą zostać dołączone następujące dokumenty:

a) pisemne oświadczenie, że zleceniodawca nie uiścił w terminie należności z tytułu Umowy będąc do tego zobowiązany,

b) dokumenty uzasadniające roszczenie:

a. kserokopię faktury w ramach w/w Umowy, wystawionej przez Beneficjenta w okresie obowiązywania Gwarancji oraz potwierdzenie jej odbioru przez Zamawiającego,

b. kopię pisma Beneficjenta wzywającego Zamawiającego do uregulowania zapłaty kwoty wynikającej z faktury, której kopia została załączona do żądania wypłaty z Gwarancji, wraz z potwierdzeniem odbioru tego pisma przez Zamawiającego.

W treści gwarancji podkreślono, że gwarancja jest ważna do dnia 17 października 2011 r. co oznacza, iż roszczenie powódki musi wpłynąć do pozwanego w lub przed tym dniem i wygasa automatycznie i całkowicie w przypadku:

1) gdyby żądanie zapłaty oraz oświadczenie powódki nie zostało doręczone pozwanemu w terminie ważności gwarancji;

2) zwolnienia pozwanego przez powódkę ze wszystkich zobowiązań przewidzianych w gwarancji przed upływem terminu jej ważności;

3) gdy świadczenia pozwanego z tytułu gwarancji osiągną kwotę gwarancji;

4) zwrócenia pozwanemu gwarancji w terminie jej ważności;

5) zapłaty ceny nabycia udokumentowanej pozwanemu potwierdzeniem dokonania przelewu przez Gminę L. na rzecz powoda z tytułu Umowy, ze wskazaniem numeru gwarancji.

Gmina L. zwróciła się do pozwanego o udzielenie powyższej gwarancji dzień wcześniej tj. w dniu 17 sierpnia 2011 r. Zlecenie udzielenia gwarancji nastąpiło na formularzu pozwanego. W tym samym dniu nastąpiło zawarcie pomiędzy pozwanym a Gminą L. Umowy nr (...) o udzielenie gwarancji. Zgodnie z § 1 przedmiotowej umowy pozwany zobowiązał się do udzielenia gwarancji bankowej zabezpieczającej zapłatę za nabyte usługi-roboty budowlane w związku z Umową o roboty budowlane nr (...) zawartej w dniu 9 września 2010 r. pomiędzy Gminą L. a powodem do kwoty 399.957,27 zł ważnej do 17 października 2011 r., której Beneficjentem będzie powódka. Powódka nie brała udziału w redagowaniu przez pozwanego treści gwarancji, nie negocjowała jej warunków, nie brała udziału w procedurze wystawiania gwarancji.

Sąd Okręgowy wskazał, że nie można uznać, iż pozwany zaprzeczył twierdzeniom powódki, co do braku jego udziału w redagowaniu przez pozwanego treści gwarancji. Pozwany wprawdzie w sprzecznie od nakazu zapłaty zamieścił ogólnikowe stwierdzenie, iż zaprzecza wszystkim twierdzeniom faktycznym powódki, za wyjątkiem faktów wyraźnie przyznanych, jednakże na rozprawie w dniu 24.04.2014 r. przyznał, że nie wie, czy przedmiotowe twierdzenie powódki jest prawdziwe.

Zważywszy, że na to, że: istota sporu między stronami sprowadzała się do ustalenia znaczenia zamieszczonych w dokumencie gwarancji sformułowań, powódka już w pozwie w sposób wyraźny zwracała uwagę na omawiane okoliczności, pozwany nie odniósł się w istocie do omawianych twierdzeń powódki, dokument gwarancji pochodzi od pozwanego i został podpisany jedynie przez niego, gwarancja została udzielona nie na zlecenie powódki lecz Gminy L., treść gwarancji odpowiadała treści zlecenia udzielenia gwarancji sporządzonego przez Gminę L. na formularzu pozwanego - Sąd I instancji uznał omawiane twierdzenia powódki o faktach za przyznane i w konsekwencji fakty te za ustalone.

Pismem z dnia 17 października 2011 r. (doręczonym w tym samym dniu) powódka zwróciła się do pozwanego z żądaniem zapłaty kwoty 399.957,27 zł tytułem gwarancji zabezpieczającej nr (...). Do omawianego pisma powódka dołączyła:

- oświadczenie, że zamawiający (Gmina L.) nie uiścił w terminie do 14 października 2011 r. należności za roboty budowlane wykonywane w ramach umowy będąc do tego zobowiązanym w kwocie 399.957,27 zł,
- kserokopie faktur wystawionych przez powódkę na rzecz Gminy L. na łączną kwotę 399.957,27 zł wraz z potwierdzeniem ich odbioru przez Gminę L.;
- kopię pisma powódki wzywającego Gminę L. do zapłaty kwoty wynikającej z faktur wraz z potwierdzeniem odbioru tego pisma przez Gminę L..

Żądanie zostało przedstawione pozwanemu za pośrednictwem Banku (...) S.A., który przesłał je pozwanemu przesyłką kurierską (...). W odpowiedzi na powyższe żądanie, pismem z dnia 21 października 2011 r., pozwany odmówił wypłaty z gwarancji. Jako przyczynę odmowy wskazał (powołując się na zapisy gwarancji) otrzymanie żądania zapłaty przesyłką kurierską, a nie listem poleconym.

Pismami z dni 4.11.2011 r. oraz 23.11.2011 r. powódka wzywała pozwanego do zapłaty kwoty 399.957,27 zł. W odpowiedzi pozwany podtrzymał swoje stanowisko podkreślając, że nie podziela poglądu powoda, iż usługa kurierska jest tożsama z przesyłką poleconą.

Pięć miesięcy przed udzieleniem przedmiotowej gwarancji tj. w dniu 2 marca 2011 r. pomiędzy powódką a (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. została zawarta umowa oznaczona jako Umowa przelewu wierzytelności. Zgodnie z § 2 tej umowy po wysłaniu przez powódkę faktury końcowej i zaakceptowaniu jej przez Gminę L. powódka przelewa na rzecz (...) sp. z o.o. swoją przysługą wierzytelność z tytułu umowy o roboty budowlane z dnia 9 września 2010 r. Z treści § 1 pkt. 1 wynika, iż zobowiązanie Gminy L. wobec powódki wynosi 598.957,27 zł, a z treści pkt. 2 wynika, iż stan zobowiązań powoda wobec (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. wynosi 300.083,54 zł. W porozumieniu z dnia 28 marca 2012 r. zawartym pomiędzy powódką a (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. strony tego porozumienia przyjęły, iż z dniem 28 sierpnia 2012 r. zgodnie odstępują od umowy przelewu wierzytelności z dnia 2 marca 2011 r. w konsekwencji czego strony ustalają, iż wierzytelność objęta umową cesji w wysokości 300.084,54 zł została w drodze niniejszego porozumienia powrotnie przelana do majątku powódki. W dniu 25 maja 2011 r. pomiędzy powódką a Przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o. z siedzibą w L. (dalej: (...)) zawarta została umowa przelewu wierzytelności. Zgodnie z treścią § 2 tej umowy powódka jako cedent po wystawieniu przez siebie faktury końcowej i zaakceptowaniu jej przez Gminę L. (występującą w umowie jako dłużnik) przelewa na rzecz (...) (cesjonariusza) swoją przysługą bezsporną wierzytelność z tytułu umowy o roboty budowlane z dnia 9 września 2010 r. zawartej pomiędzy powódką a Gminą L.. Z treści § 1 wynika, iż zobowiązanie Gminy L. wobec powódki wynosi 598.957,27 zł, oraz, że stan zobowiązań powódki wobec (...) wynosi 298.873,73 zł. Pismami z dnia 23 sierpnia 2011 r. powódka obciążyła (...) kwotami: 73.363,02 zł oraz 99.427,36 zł tytułem odszkodowania za nienależyte wykonanie umowy o roboty budowlane nr (...) z 22.09.2010 r.

W oparciu o powyższe okoliczności faktyczne Sąd Okręgowy uznał, iż powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości.

Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe, gwarancją bankową jest jednostronne zobowiązanie banku-gwaranta, że po spełnieniu przez podmiot uprawniony

(beneficjenta gwarancji) określonych warunków zapłaty, które mogą być stwierdzone określonymi w tym zapewnieniu dokumentami, jakie beneficjent załączył do sporządzonego we wskazanej formie żądania zapłaty, bank ten wykona świadczenie pieniężne na rzecz beneficjenta gwarancji - bezpośrednio albo za pośrednictwem innego banku.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w przedmiotowej sprawie bezsporne było, iż pozwany udzielił gwarancji oraz bezsporna była jej treść. Niesporne było również to, że powódka (beneficjent gwarancji) spełnił zasadniczo wszystkie (poza jednym) warunki zapłaty. Natomiast spór między stronami sprowadzał się do ustalenia znaczenia zamieszczonych w dokumencie gwarancji sformułowań, odnoszących się do konieczności przedstawienia pozwanemu żądania zapłaty listem poleconym.

Sąd wskazał, że w ocenie pozwanego, skoro sposób żądania zapłaty został określony w treści gwarancji, to brak zachowania tego sposobu doręczenia skutkuje odmową zapłaty żądanej kwoty. Natomiast w ocenie powódki, wymóg przedstawienia żądania zapłaty listem poleconym nie jest wymogiem, którego niezachowanie uniemożliwia skuteczne dochodzenie roszczeń z gwarancji. Według powódki wymóg ten miał jedynie zagwarantować skuteczne doręczenie żądania do wystawcy gwarancji, a ponadto jednoznaczne określenie daty wpływu żądania do wystawcy gwarancji.

W dalszych wywodach Sąd Okręgowy podniósł, że gwarancja bankowa jest umową, a nie czynnością prawną jednostronną, zaś w myśl art. 65 k.c., oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje (§ 1). W umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu (§ 2). Stąd pomimo, tego, że w przedmiotowej sprawie powódka nie brała udziału w redagowaniu treści gwarancji (czynił to pozwany bez udziału powódki) i nie negocjowała jej warunków, oświadczenie woli pozwanego zamieszczone w dokumencie gwarancji należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje.

Sąd I instancji podkreślił, że w doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że w sytuacji, gdy adresat oświadczenia woli rozumie je inaczej niż osoba, która je złożyła, należy chronić interesy osoby, która działała w zaufaniu do ustalonego przez siebie sensu otrzymanego oświadczenia woli, jeżeli przy jego interpretacji dołożyła należytej staranności. Wynika to z tego, że osoba składająca oświadczenie powinna zadbać o poprawność jego sformułowania i odpowiada (w znaczeniu ponoszenia prawnych konsekwencji) za niestaranne, a w konsekwencji nieprecyzyjne jego ukształtowanie. Wskazuje się, że za miarodajny dla prawa sens zachowania należy przyjąć sens, na który powołał się jego odbiorca, jeżeli pokrywa się on z sensem ustalonym przy użyciu powszechnie ustalonych reguł znaczeniowych, co znaczy, że każdy uczestnik obrotu znajdujący się w tych okolicznościach zewnętrznych i dysponujący tą wiedzą o elementach procesu komunikacji (oświadczeniu i jego kontekście) przyjąłby taki sam sens tego oświadczenia. Zwraca się również uwagę, że w przypadku oświadczeń woli wyrażonych w formie pisemnej, strona która formułuje taką wypowiedź, ma możliwość głębszego (w porównaniu z wypowiedzą ustną) namysłu nad jej treścią i precyzyjniejszego jej sformułowania. Uzasadnia to postawienie większych wymagań autorowi takiej wypowiedzi, co w konsekwencji oznacza, że niejasne pisemne oświadczenie woli powinno być interpretowane na niekorzyść osoby, która je zredagowała, jeżeli kontrahent nie miał możliwości wpływania na treść oświadczenia.

Powyższe poglądy Sąd Okręgowy w całości podzielił. Wskazał, iż z treści dokumentu gwarancji nie wynika w sposób jednoznaczny, że zapłata przez pozwanego określonej gwarancją kwoty mogła nastąpić jedynie wówczas, gdy żądanie zapłaty zostanie pozwanemu przedstawione listem poleconym. W gwarancji znajduje się bowiem sformułowanie, iż „w celu identyfikacji muszą być przedstawione listem poleconym za pośrednictwem Banku (...) S.A.”. Jednocześnie w gwarancji określono, że pozwany zobowiązuje się do zapłaty: na pierwsze pisemne żądanie zapłaty, właściwie podpisane przez powódkę oraz na pisemne oświadczenie powódki, że zamawiający nie uiszczył w terminie należności za roboty budowlane wykonane w ramach Umowy będąc do tego zobowiązanym.

Nie zamieszczono zatem w gwarancji zapisu, iż pozwany zobowiązuje się do zapłaty: na pierwsze pisemne żądanie zapłaty, przedstawione listem poleconym, właściwie podpisane przez powódkę oraz na pisemne oświadczenie powódki, że zamawiający nie uiszczył w terminie należności za roboty budowlane wykonane w ramach Umowy będąc do tego

zobowiązany. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na to, iż w części postanowień gwarancji odnoszących się do przyczyn wygaśnięcia gwarancji nie uznano za taką przyczynę niewłaściwego sposobu przedstawienia żądania zapłaty. Nie bez znaczenia w omawianej kwestii pozostaje również w ocenie Sądu Okręgowego to, że to nie powódka zgodnie z zapisami gwarancji miała przedstawić (i przedstawiała) pozwanemu żądanie zapłaty, lecz inny podmiot wskazany przez pozwanego tj. Bank (...) S.A. Sąd I instancji wywiódł, że skoro bank ten przedstawił pozwanemu żądanie zapłaty przesyłką kurierską (...), nie zaś listem poleconym, to najwidoczniej uznał, że nie postępuje wbrew zapisom gwarancji. Sąd Okręgowy nadmienił również, że z punktu widzenia celu omawianego warunku (w gwarancji posłużono się zwrotem „w celu identyfikacji”) przedstawienie żądania zapłaty przesyłką kurierską (...), nie zaś listem poleconym w żaden sposób celowi temu się nie sprzeciwiało, umożliwiając jednocześnie doręczenie żądania zapłaty w dniu jego nadania.

Zdaniem Sądu Okręgowego oświadczenia woli pozwanego zamieszczonego w gwarancji i odnoszącego się do konieczności przedstawienia pozwanemu żądania zapłaty listem poleconym, nie należy zatem interpretować w sposób taki, jaki to czyni pozwany. Jeżeli pozwany będąc profesjonalistą chciał uzależnić skuteczność żądania zapłaty z gwarancji od przedstawienia tego żądania listem poleconym, to powinien był zredagować zapisy gwarancji w omawianej kwestii w sposób jednoznaczny, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy uznał, że wszystkie warunki zapłaty określone w gwarancji zostały przez powódkę spełnione i pozwany bezzasadnie odmawiał powódce spełnienia świadczenia pieniężnego na jej rzecz tj. zapłaty kwoty 399.957,27 zł. W tych okolicznościach na podstawie art. 81 ust. 1 prawa bankowego Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt. I wyroku.

Jako podstawę prawną zasądzenia odsetek od kwoty 399.957,27 zł Sąd Okręgowy wskazał art. 481 § 1 i § 2 k.c., wyjaśniając, że odsetki te zostały zasądzone od dnia 22.10.2011 r. (zgodnie z żądaniem pozwu) albowiem Sąd I instancji uznał, iż co najmniej od tego dnia pozwany opóźniał się ze spełnieniem świadczenia, skoro zgodnie z postanowieniami gwarancji pozwany był zobowiązany do spełnienia świadczenia na pierwsze pisemne żądanie zapłaty, zaś stosownie do treści art. 455 k.c. świadczenie to powinno było zostać spełnione niezwłocznie. Pozwany otrzymał żądanie zapłaty w dniu 17.10.2011 r., zaś w dniu 21.10.2011 r. odmówił zapłaty. Zdaniem Sądu Okręgowego, z uwagi na charakter prowadzonej przez pozwanego działalności (prowadzenie działalności bankowej), w okolicznościach niniejszej sprawy niezwłocznie oznacza z pewnością nie później niż 21.10.2011 r. (tj. w czwartym dniu od dnia doręczenia pozwanemu żądania zapłaty).

Odnosząc się do zarzutów pozwanego, iż powód nie wskazał podstawy prawnej żądania pozwu, jak również podstawy prawnej żądania zapłaty odsetek Sąd I instancji wskazał, iż zarzuty te są chybione albowiem po pierwsze powódka nie musi wskazywać powyższych podstaw prawnych, po drugie zaś z uzasadnienia pozwu jednoznacznie wynika, iż powódka domaga się zapłaty z uwagi na okoliczność, iż pozwany nie realizuje swoich obowiązków wynikających z udzielonej gwarancji, zaś odsetek domaga się, gdyż pozwany nie spełnił swojego obowiązku w terminie.

Odnośnie podniesionego przez pozwanego zarzut nadużycia gwarancji przez powódkę Sąd Okręgowy wskazał, że z uwagi na uzasadnienie tego zarzutu, należy go ocenić jako zarzut nadużycia prawa oparty na treści art. 5 k.c. Pozwany argumentował, że zarzut ten jest uzasadniony, gdyż powódka domaga się zapłaty sumy gwarancyjnej w sytuacji, gdy wierzytelność zabezpieczona gwarancją jej nie przysługuje, ponieważ została przeniesiona na inne podmioty. Sąd Okręgowy ocenił ten zarzut jako chybiony. Abstrahując bowiem od samej możliwości podnoszenia przez pozwanego tego typu zarzutów, nie można było uznać, iż powódce nie przysługuje wierzytelność względem Gminy L., gdyż wierzytelność ta, w zakresie w jakim została przeniesiona na (...) sp. z o.o., została przelana z powrotem na powoda w dniu 28.08.2012 r. (zatem jeszcze przed dniem wniesienia pozwu w niniejszej sprawie).

Sąd I instancji oddalił wnioski dowodowe powódki o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków oraz stron albowiem okoliczność udzielenia gwarancji przez pozwanego oraz sposób realizacji przez powódkę roszczeń z tej gwarancji były niesporne pomiędzy stronami.

Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe pozwanego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków albowiem przesłanki odmowy wypłaty kwoty gwarancji oraz sposób, w jaki nastąpiło złożenie przez powódkę żądania wypłaty z w/w gwarancji były niesporne pomiędzy stronami.

O kosztach Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Pozwany złożył apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy:

a) tj. art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez bezzasadne uznanie przez Sąd orzekający, że wnioski dowodowe pozwanego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków powołane zostały na okoliczności niesporne pomiędzy stronami, co skutkowało bezzasadnym oddaleniem przez Sąd wniosków dowodowych, podczas gdy okoliczności, na które mieli zeznawać powołani świadkowie były wątpliwe pomiędzy stronami, co prowadziło do rozbieżności stron w ocenie skutków prawnych zdziałanych czynności;

b) tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie dyrektyw zasady swobody sędziowskiej w ocenie dowodu, tj. treści Gwarancji bankowej, a w szczególności klauzuli statuującej obowiązek przekazania żądania zapłaty listem poleconym za pośrednictwem banku prowadzącego rachunek beneficjenta, polegające na błędnej interpretacji materiału dowodowego, a w konsekwencji uznaniu, że sposób doręczenia żądania zapłaty przesyłką kurierską (...) – niezgodny z treścią gwarancji, nie był przesłanką ważnego oświadczenia woli i miał charakter wyłącznie dowodowy, podczas gdy z przedmiotowego zapisu gwarancji wynika, że miał on charakter warunku formalnego dokonania przez pozwanego wypłaty sumy gwarancyjnej;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego:

a) tj. art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na dokonaniu błędnej wykładni oświadczeń woli stron zawartych w treści Gwarancji Zabezpieczającej Zapłatę za Nabyte Usługi Nr (...) z dnia 18 sierpnia 2011 r., skutkujące przyjęciem przez Sąd orzekający, że wprowadzona klauzula umowna zobowiązująca beneficjenta gwarancji do przedstawienia żądania zapłaty listem poleconym za pośrednictwem Banku prowadzącego rachunek bankowy beneficjenta była bez znaczenia dla obowiązku Banku dokonania zapłaty na rzecz beneficjenta, w sytuacji przedstawienia tegoż żądania zapłaty przesyłką kurierską (...), podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności z treści Gwarancji bankowej wynika, że wolą stroną, zgodnie z istniejącą praktyką obrotu w tym zakresie było wprowadzenie przedmiotowego zapisu w charakterze warunku formalnego dokonania wypłaty uzależniającego skuteczność żądania zapłaty od m.in. przedstawienia Bankowi żądania zapłaty listem poleconym; w konsekwencji naruszenie również art. 81 ust. 1 Prawa bankowego poprzez niewłaściwe jego zastosowanie polegające na błędnym przyjęciu przez Sąd I instancji, że zachodzą wszystkie podstawy odpowiedzialności Banku wobec powódki na podstawie gwarancji, zgodnie z przepisem art. 81 ust. 1 Prawa bankowego, podczas gdy z powodu braków formalnych żądania zapłaty Bank był uprawniony do odmowy wypłaty sumy gwarancyjnej,

b) tj. art. 481 § 1 i 2 k.c. poprzez jego zastosowanie polegające na tym, że Sąd I instancji błędnie uznał, że pozwany pozostawał w opóźnieniu w spełnieniu swego świadczenia na rzecz powódki, podczas gdy obowiązek Banku wypłaty sumy gwarancyjnej aktualizuje się dopiero z chwilą skutecznego zgłoszenia żądania zapłaty przez beneficjenta gwarancji, a powódka zgłosiła żądanie zapłaty niezgodnie z treścią Gwarancji bankowej, zatem żądanie zapłaty pozostaje bezskuteczne, a w konsekwencji pozwany nie pozostaje w opóźnieniu.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa w całości,

- zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

a w razie nie uwzględnienia tego wniosku, z ostrożności wniósł o:

- uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o oddalenie apelacji pozwanego i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego tytułem postępowania przed Sądem II instancji według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna, a wyrok jako odpowiadający prawu jest prawidłowy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego podniesione przez pozwanego w apelacji zarzuty są nietrafne. W związku ze wskazaniem tak zarzutów naruszenia prawa procesowego, jak i prawa materialnego, w pierwszej kolejności rozważenia wymagają zarzuty naruszenia prawa procesowego, zwłaszcza, że zmierzają one do podważenia poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych. Tylko bowiem na gruncie niewadliwie ustalonego stanu faktycznego można prawidłowo zastosować przepisy prawa materialnego.

Nie sposób podzielić zarzutu apelacji dotyczącego naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa procesowego tj. art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. Zarzuty te skarżący uzasadnia tym, iż Sąd orzekający bezzasadnie oddalił wnioski dowodowe o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków uznając, że zostały one powołane na okoliczności niesporne pomiędzy stronami, podczas gdy okoliczności, na które mieli zeznawać powołani świadkowie były wątpliwe pomiędzy stronami, co prowadziło do rozbieżności stron w ocenie skutków prawnych zdziałanych czynności. Z takim poglądem nie można się zgodzić. Sąd I instancji zasadnie oddalił wnioski dowodowe pozwanego o przesłuchania świadków: M. K. i A. M. powołanych na okoliczność przesłanek odmowy wypłaty kwoty Gwarancji oraz na okoliczność niezgodnego z treścią Gwarancji złożenia przez powoda żądania wypłaty z w/w gwarancji, w tym również praktyki obrotu bankowego w tym zakresie, gdyż w niniejszej sprawie nie były sporne przyczyny odmowy wypłaty roszczeń z tytułu gwarancji a praktyka obrotu bankowego w tym zakresie była nieistotna do rozpoznania sporu.

Spór między stronami nie dotyczył faktów, tylko ich oceny prawnej. Sprowadzał się do ustalenia znaczenia zamieszczonych w dokumencie gwarancji sformułowań odnoszących się do konieczności przedstawienia pozwanemu żądania zapłaty listem poleconym. Pozwany nie negował tego, że wezwanie do realizacji gwarancji zostało mu doręczone we właściwym czasie, podpisy osób reprezentujących powoda na żądaniu zapłaty zostały potwierdzone przez (...) Bank (...) S.A., a do wezwania zostały załączone wszystkie dokumenty wymagane w dokumencie gwarancji. Niesporne było między stronami także to, że wezwanie do wypłaty gwarancji zostało doręczone bankowi przesyłką kurierską przy zastosowaniu usługi pocztowej (...) i to właśnie było przyczyną odmowy wypłaty kwoty z gwarancji. Stąd też przesłuchiwanie świadków na okoliczność przyczyn odmowy wypłaty kwoty z gwarancji trafnie Sąd Okręgowy uznał za zbędne, skoro w świetle treści art. 229 k.p.c. nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie to nie budzi wątpliwości.

W tych okolicznościach w ocenie Sądu Apelacyjnego bez znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy byłyby także zeznania świadków na okoliczność praktyki bankowej. Przepis art. 81 ust. 1 Pr. bank. nie ogranicza treści stosunku gwarancyjnego w spornym zakresie. W treści umowy gwarancji bankowej mogą zatem znaleźć się szczegółowe postanowienia dotyczące m. in. treści i sposobu zgłaszanego gwarantowi żądania, jako niezbędne wymaganie powstania skutecznego roszczenia o wypłatę sumy gwarancyjnej. W związku z tym każdą sporną w tym zakresie sprawę należy badać indywidualnie, a nie opierać się na praktyce bankowej.

Trzeba także wskazać, że jeśli chodzi o oświadczenia woli ujęte w formie pisemnej sens tych oświadczeń ustala się, przyjmując za podstawę wykładni przede wszystkim tekst dokumentu. Pomimo ograniczeń dowodowych, które znalazły wyraz w art. 247 k.p.c., dopuszczalny jest także dowód ze świadków lub z przesłuchania stron, jeżeli jest to potrzebne do wykładni niejasnych oświadczeń woli stron zawartych w dokumencie. W taki wypadek bowiem wspomniane dowody nie są skierowane przeciw osnowie dokumentu, a jedynie posłużyć mają ustaleniu jego treści w drodze wykładni. Jednakże w przedmiotowej sprawie pozwany nie zgłaszał wniosku o przesłuchanie świadków na okoliczność wykładni oświadczeń woli zawartych w dokumencie gwarancji.

W tym stanie rzeczy oraz wobec tego, że powódka nie uczestniczyła w redagowaniu dokumentu gwarancji, wykładnia jej treści winna ograniczać się do treści ujawnionej w dokumencie.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie dyrektyw zasady swobody sędziowskiej w ocenie dowodu tj. treści gwarancji, a w szczególności klauzuli statuującej obowiązek przekazania żądania zapłaty listem poleconym za pośrednictwem banku prowadzącego rachunek beneficjenta, polegający na błędnej interpretacji materiału dowodowego, a w konsekwencji uznaniu, że sposób doręczenia żądania zapłaty przesyłką kurierską (...) nie był przesłanką ważnego oświadczenia woli i miał charakter wyłącznie dowodowy, to trzeba mieć na uwadze, że zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem, przepis art. 233 § 1 k.p.c. określający obowiązujące zasady oceny dowodów może zostać naruszony w wyniku nieuwzględnienia przez sąd przy ocenie poszczególnych dowodów, zasad logicznego rozumowania, doświadczenia życiowego, całokształtu zebranego materiału dowodowego, przeprowadzenia określonych dowodów niezgodnie z zasadami procedury cywilnej, na przykład niezgodnie z zasadą bezpośredniości. W ocenie Sądu Apelacyjnego taka sytuacja nie miała miejsca w rozpoznawanej sprawie, a kwestia wykładni spornego postanowienia umowy gwarancji bankowej nie była związana z wadliwą oceną dowodu w rozumieniu art. 233 § 1 k.p.c., a jedynie mogła być związana z naruszeniem art. 65 § 1 i 2 k.c. Stąd zarzut uchybienia przepisowi art. 233 § 1 k.p.c. w powyższym zakresie nie mógł zostać uznany za trafny.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do ustalenia innego stanu faktycznego niż Sąd Okręgowy. Sąd II instancji uznaje zatem za prawidłowe ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, podziela i przyjmuje je za własne, co czyni zbędnym ponowne całościowe ich przytaczanie (por. wyrok SN z dnia 22 sierpnia 2001r., V CKN 348/00, LEX nr 52761, Prok.i Pr. 2002/6/40).

Przechodząc zatem do oceny zarzutów naruszenia prawa materialnego, Sąd Apelacyjny uznał, iż w tak ustalonym stanie faktycznym, jak to uczynił Sąd Okręgowy, przeprowadzona przez ten Sąd ocena prawna zgłoszonego roszczenia jest prawidłowa z przyczyn wskazanych w pisemnym jego uzasadnieniu.

Skarżący zarzucił naruszenie art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na dokonaniu błędnej wykładni oświadczeń woli stron zawartych w treści Gwarancji Zabezpieczającej Zapłatę za Nabyte Usługi nr (...) z dnia 18 sierpnia 2011 r., skutkujące przyjęciem przez Sąd orzekający, że wprowadzona klauzula umowna zobowiązująca beneficjenta gwarancji do przedstawienia żądania zapłaty listem poleconym za pośrednictwem Banku prowadzącego rachunek bankowy beneficjenta była bez znaczenia dla obowiązku Banku dokonania zapłaty na rzecz beneficjenta, w sytuacji przedstawienia tegoż żądania zapłaty przesyłką kurierską (...), podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności z treści gwarancji wynika, że wolą stron, zgodnie z istniejącą praktyką obrotu w tym zakresie było wprowadzenie przedmiotowego zapisu w charakterze warunku formalnego dokonania wypłaty uzależniającego skuteczność żądania zapłaty od m.in. przedstawienia Bankowi żądania zapłaty listem poleconym, a w konsekwencji naruszenie również art. 81 ust. 1 Prawa bankowego poprzez niewłaściwe jego zastosowanie polegające na błędnym przyjęciu przez Sąd I instancji, że zachodzą wszystkie podstawy odpowiedzialności pozwanego wobec powódki na podstawie gwarancji.

Art. 81 Prawa bankowego definiując pojęcie gwarancji bankowej stanowi, że jest to jednostronne zobowiązanie banku (gwaranta), określające, że przy spełnieniu przez podmiot uprawniony (beneficjenta gwarancji) określonych warunków zapłaty, bank wykona świadczenie na jego rzecz. Do udzielenia gwarancji bankowej wymagana jest forma pisemna pod rygorem nieważności. Zgodnie z art. 84 prawa bankowego zobowiązanie banku ma charakter pieniężny,

a do gwarancji bankowych stosuje się przepisy kodeksu cywilnego. Regulacja ustawowa gwarancji bankowej zawarta w Prawie bankowym jest zatem wąska i musi być traktowana jako regulacja jedynie o charakterze ramowym.

Wynikający z gwarancji bankowej stosunek gwarancyjny, wiążący bank będący gwarantem z beneficjentem gwarancji, wynika z umowy, która jest źródłem jednostronnego zobowiązania banku – gwaranta (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2013 r., I CSK 630/12; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 r., II CSK 670/12, nie publ.). W umowie gwarancyjnej strony mogą określić okoliczności wyłączające lub ograniczające odpowiedzialność banku (gwaranta). Z postanowień umowy gwarancyjnej należy wyprowadzić ewentualną ochronę gwaranta oraz obowiązek honorowania przez beneficjenta celu gwarancji (art. 65 § 2 k.c.).

W judykaturze wskazuje się, że w umowie gwarancji bank może zastrzec nie tylko określoną treść kierowanego wobec niego żądania wypłaty sumy gwarancyjnej, ale także dodatkowe postanowienia. Takie dodatkowe postanowienia umowy gwarancyjnej mogą służyć pewniejszemu wykazaniu wystąpienia zdarzeń objętych gwarancją oraz identyfikowaniu podmiotu uprawnionego do wypłaty sumy gwarancyjnej. W szczególności więc w treści umowy gwarancji bankowej mogą się znaleźć szczegółowe postanowienia dotyczące treści i sposobu zgłoszenia gwarantowi żądania, jako niezbędne wymagania powstania skutecznego roszczenia o wypłatę sumy gwarancyjnej. Takie dodatkowe postanowienia, wymagające odpowiedniej aktywności beneficjenta, muszą zostać wykonane dla uruchomienia bezwarunkowego obowiązku świadczenia ze strony banku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 r., sygn. akt II CSK 670/12).

Przyjęcie umownego źródła powstania stosunku gwarancyjnego powoduje, że zakres obowiązków gwaranta oraz możliwość sposobu jego obrony w ramach stosunku gwarancji bankowej są uzależnione od treści umowy gwarancji, którą strony mogą ukształtować w granicach swobodnego uznania (art. 353¹ k.c.), a zobowiązanie gwaranta może zostać ukształtowane także jako zobowiązanie abstrakcyjne. Gwarancja bankowa ma jednak swój własny reżim prawny, a postanowień umowy gwarancji bankowej nie można tłumaczyć bez konfrontacji z celem, dla którego zostały do niej wprowadzone (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2004 r., II CK 308/04, nie publ.). Postanowienia umowy gwarancji wymagają więc wyłożeń zgodnych oświadczeń woli stron, ale uwzględniających cały ich kontekst w aspekcie treści, jak i okoliczności, w których zostały złożone (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2013 r., IV CSK 569/12, nie publ.).

W związku z powyższym Sąd kierując się wynikającymi z art. 65 k.c. dyrektywami wykładni, powinien uwzględniać nie tylko postanowienia spornego fragmentu umowy, ale również uwzględnić inne związane z nim postanowienia, a także kontekst faktyczny i okoliczności sporządzenia projektu i zawarcia umowy. Proces interpretacji postanowień także umowy gwarancji bankowej zmierzający do uzyskania jej sensu wymaga więc wykorzystania dyrektyw interpretacyjnych wskazanych przez ustawodawcę w art. 65 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2006 r., III CSK 349/06, nie publ.).

Należy badać raczej jaki był zgodny zamiar stron umowy, aniżeli opierać się na dosłownym jej brzmieniu. „Na rozumienie oświadczenia woli może wskazywać także zachowanie się stron (np. sposób wykonania umowy) już po złożeniu oświadczenia woli. Zgodnie z art. 65 § 1 k.c., oprócz kontekstu językowego, przy interpretacji oświadczenia woli powinno się brać pod uwagę także okoliczności złożenia oświadczenia woli, obejmujące doświadczenie stron w zakresie udziału w tego stosunkach prawnych, ich status, przebieg negocjacji” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2014 r., I CSK 320/14).

W przedmiotowej sprawie bezspornym było m. in., że pisemne żądanie zapłaty kwoty z gwarancji zostało doręczone do pozwanego za pośrednictwem banku (...) S.A., który przesłał je pozwanemu przysyłką kurierską (...) za pokwitowaniem odbioru w dniu 17 października 2011 r. (dowód odbioru k. 73). Z dokumentu tego wynika, że była to usługa świadczona przez (...) S.A. (okoliczność bezsporna). Tymczasem w treści gwarancji wskazane zostało, że przysyłka ta miała zostać dostarczona listem poleconym, jednakże w treści gwarancji nie zawarto definicji pojęcia list polecony. Także żaden wówczas obowiązujący przepis prawa nie definiował tego pojęcia. Obowiązująca wówczas ustawa Prawo pocztowe z dnia 12 czerwca 2003 r. (Dz.U.2008.189.1159 j.t.) w art. 3,

który wyjaśniał, co oznaczają użyte w ustawie określenia w punkcie 19 zawiera określenie „przesyłka polecona” tj. przesyłka rejestrowana będąca przesyłką listową, przemieszczaną i doręczaną w sposób zabezpieczający ją przed utratą, ubytkiem zawartości lub uszkodzeniem. Ustawa ta nie posługiwała się w ogóle określeniem „list polecony”. Z tego względu zdaniem Sądu Apelacyjnego należało uznać, że pozwany bank posłużył się w tekście gwarancji nieprecyzyjnym, potocznym określeniem, które pozwalało na przyjęcie przez bank, za pośrednictwem którego wezwanie zostało doręczone pozwanemu, że doręczenie wezwania do zapłaty kwoty z gwarancji za pośrednictwem usługi kurierskiej za potwierdzeniem odbioru realizowanej przez (...) S.A. było wypełnieniem postanowienia gwarancji tj. nadaniem przesyłki listem poleconym. Trzeba w tym miejscu wskazać, że według słownika języka polskiego – list polecony to list, którego doręczenie (...) gwarantuje, wysłany za pokwitowaniem (por. Słowni języka polskiego pod red. prof. M. Szymczaka, Wydawnictwo PWN), a takie cechy miała także przesyłka kurierska.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu Okręgowego, że w okolicznościach niniejszej sprawy, gdy powód jak również Bank, za pośrednictwem którego zostało złożone pisemne żądanie zapłaty, nie miał wpływu na treść umowy gwarancji, należało niejasne pisemne oświadczenie woli interpretować na niekorzyść pozwanego jako podmiotu, który je zredagował, jeżeli kontrahent nie miał możliwości wpływania na treść oświadczenia. Zaznaczyć przy tym należy, że w orzecznictwie i w doktrynie zakwestionowano zasadność ograniczenia zakresu zastosowania sankcji wyrażonej w regule in dubio contra proferentem tylko do umów konsumenckich (art. 385 § 2 k.c. - por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2007 r., IV CSK 95/07, LEX nr 485885, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2011 r. III CSK 55/11, G. Prawna FiP 2011/245/7, LEX nr 1084604, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie, z dnia 23 lipca 2012 r., I ACa 1299/11, LEX nr 1283315, Ewa Łętowska, Ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów, komentarz, Warszawa 2000, str. 95). Przeważa w doktrynie jednomyślny pogląd, że zasada ta powinna być stosowana chociażby w drodze analogii także w obrocie profesjonalnym oraz powszechnym (por. Kodeks cywilny z komentarzem, tom I pod. red. K. Pietrzykowskiego, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2005 r. str. 983, teza 8), gdyż w istocie za jej zastosowaniem nie tylko odnośnie wzorców umownych w obrocie konsumenckim przemawiają takie same racje, które legły u podstaw sformułowania art. 385 § 2 zd. 2 k.c. Nadto przedstawiciele doktryny zauważają, że z wymienionego przepisu wcale nie wynika zakaz stosowania wykładni contra proferentem w obrocie poza konsumenckim, a rozumowanie a contrario, które mogłoby prowadzić do takiego wniosku, uważane jest za zawodną metodę wykładni. Zatem w braku wyraźnego przepisu zakazującego stosowania wykładni contra proferentem w obrocie powszechnym i dwustronnie profesjonalnym oraz ze względu na tożsamą ratio legis ww. zasada powinna znaleźć także zastosowanie w obrocie poza konsumenckim (por. System Prawa Prywatnego, tom 5, pod. red. E. Łętowskiej, Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2006 r. str. 616).

Z tych względów pozwany nie miał podstaw do odmowy wypłaty kwoty z gwarancji z tego powodu, że przesyłka zawierająca wezwanie do zapłaty nie została doręczona przesyłką poleconą w rozumieniu ww. ustawy Prawo pocztowe z dnia 12 czerwca 2003 r.

Ponadto dokonując literalnej wykładni treści gwarancji Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu I instancji, że z jej treści nie wynika w sposób jednoznaczny, że zapłata przez pozwanego określonej gwarancją kwoty mogła nastąpić jedynie wówczas, gdy żądanie zapłaty zostanie pozwanemu przedstawione listem poleconym. Słusznie Sąd I instancji podniósł, że w gwarancji znajduje się sformułowanie, iż „w celu identyfikacji... muszą być przedstawione listem poleconym za pośrednictwem Banku (...) S.A.”. W treści gwarancji wskazano, że pozwany zobowiązuje się do zapłaty: na pierwsze pisemne żądanie zapłaty, właściwie podpisane przez powódkę oraz na pisemne oświadczenie powódki, że zamawiający nie uiścił w terminie należności za roboty budowlane wykonane w ramach Umowy będąc do tego zobowiązany. W treści gwarancji nie zamieszczono sformułowania, że warunkiem sine qua non do przedstawienia żądania realizacji gwarancji jest zapis, że pozwany zobowiązuje się do zapłaty: na pierwsze pisemne żądanie zapłaty, przedstawione listem poleconym, właściwie podpisane przez powódkę oraz na pisemne oświadczenie powódki, że zamawiający nie uiścił w terminie należności za roboty budowlane wykonane w ramach Umowy będąc do tego zobowiązany, jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy.

W przedmiotowej sprawie w wystawionym przez pozwanego bank w dniu 18 sierpnia 2011 r. dokumencie gwarancji o nr (...) zawarto zapis o treści: „w celu identyfikacji ... muszą być przedstawione listem poleconym za pośrednictwem

Banku (...) S.A.” Z uwagi na spór między stronami co do znaczenia tego zapisu, stosując obiektywne kryterium jego wykładni, zdaniem Sądu Apelacyjnego należy przyjąć, że skoro w umowie gwarancji zastrzeżono, że pozwany zobowiązuje się do zapłaty: na pierwsze żądanie zapłaty, właściwie podpisane przez powódkę oraz na pisemne oświadczenie powódki, że zamawiający nie uiścił w terminie należności za roboty budowlane wykonane w ramach Umowy będąc do tego zobowiązanym, to nie ma konieczności, by wezwanie do zapłaty zostało przedstawione listem poleconym, gdyż nie był to rozłączny wymóg odnośnie sposobu zgłoszenia żądania. Należy podkreślić, iż czym innym jest kwestia stwierdzenia określonych „warunków zapłaty” odpowiednimi dokumentami (np. powstania tzw. wypadku gwarancyjnego, w postaci niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania objętego gwarancją), a czym innym kwestia żądania w umowie gwarancyjnej sposobu jej przedstawienia gwarantowi. Zwrócić ponadto należy uwagę, że w części postanowień gwarancji odnoszących się do przyczyn wygaśnięcia gwarancji nie uznano za taką przyczynę niewłaściwego sposobu przedstawienia żądania zapłaty. Uwzględnienie przez Sąd Apelacyjny dyrektyw wynikających z art. 65 k.c. skutkuje więc uznaniem za bezzasadny zarzutu skarżącego, iż Sąd Okręgowy dokonał błędnej wykładni oświadczeń woli stron zawartych w treści Gwarancji Zabezpieczającej Zapłatę za Nabyte Usługi Nr (...) z dnia 18 sierpnia 2011 r., skutkującej przyjęciem, że wprowadzona klauzula umowna zobowiązująca beneficjenta gwarancji do przedstawienia żądania zapłaty listem poleconym za pośrednictwem Banku prowadzącego rachunek bankowy beneficjenta była bez znaczenia dla obowiązku Banku dokonania zapłaty na rzecz beneficjenta, w sytuacji przedstawienia tegoż żądania zapłaty przesyłką kurierską (...). Zasadnie uznał Sąd I instancji, iż w przedmiotowej sprawie wymóg przedstawienia żądania zapłaty listem poleconym nie jest wymogiem, którego niezachowanie uniemożliwia skuteczne dochodzenie roszczeń z gwarancji. Zastrzeżenie w gwarancji, iż zapłata przez pozwanego określonej gwarancją kwoty może nastąpić jedynie wówczas, gdy żądanie zapłaty zostanie pozwanemu przedstawione listem poleconym nastąpiło w celu potwierdzenia daty nadania wezwania, a nie w celu ustalenia sposobu doręczenia żądania zapłaty bankowi udzielającemu gwarancji. Przedłożone pozwanemu bankowi przez beneficjenta żądanie zapłaty wraz z dołączonymi dokumentami, zawierającymi zgodne z umową wskazanie przesłanek powstania tzw. wypadku gwarancyjnego, spełniało zatem wymagania formalne gwarancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 1999 r., II CKN 402/98, OSNC 2000/1/6), co skutkowało obowiązkiem pozwanego wypłaty beneficjentowi całej sumy gwarancji. Ponadto jak słusznie zauważył Sąd I instancji, jeżeli pozwany będąc profesjonalistą chciał uzależnić skuteczność żądania zapłaty z gwarancji od przedstawienia tego żądania listem poleconym, to powinien był zredagować zapisy gwarancji w omawianej kwestii w sposób jednoznaczny, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Powyższego poglądu nie może zmienić powoływane przez pozwanego orzecznictwo tj. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 r., II CSK 670/12, OSNC 2014/5/53 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie sygn. akt VI ACa 1425/13 z dnia 7 maja 2014 r., gdyż jak sam pełnomocnik pozwanego wskazuje kanwą tych orzeczeń były jedynie bardzo podobne, ale nie identyczne stany faktyczne. W rozpatrywanych sprawach beneficjent gwarancji, wbrew zapisom gwarancji, nie dostarczył żądania realizacji gwarancji za pośrednictwem swojego banku i bank ten nie potwierdził podpisów osób uprawnionych do reprezentacji beneficjenta i w związku z tym nie został spełniony cel w postaci identyfikacji beneficjenta. Z uzasadnienia w sprawie VIA Ca 1425/13 jednoznacznie wynika, że w treści gwarancji w ogóle nie zastrzeżono, w jakiej formie ma dojść do przekazania żądania zapłaty i jej wybór należał do banku prowadzącego rachunek beneficjenta gwarancji.

Na marginesie należy dodatkowo stwierdzić, że można by nawet rozważyć, czy obowiązek doręczenia wezwania do realizacji gwarancji wyłącznie przesyłką poleconą w rozumieniu ww. ustawy Prawo pocztowe, byłby zgodny z zasadami współzycia i właściwością zobowiązania, bowiem ogranicza on w praktyce prawa beneficjenta do zrealizowania gwarancji (skraca czas obowiązywania gwarancji) z uwagi na czas przewidziany dla procedury dostarczenia takiej przesyłki, co powoduje konieczność jej wysłania na kilka dni przed upływem terminu gwarancji. Wystarczający bowiem wydaje się obowiązek pisemnego wezwania, doręczonego za potwierdzeniem odbioru.

W konsekwencji zasadności dochodzonego przez powódkę żądania zapłaty kwoty głównej, zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 481 § 1 i 2 k.c. należy również uznać za nietrafny. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Z brzmienia art. 481 § 1 k.c. wynika, że uprawniony może żądać odsetek, a konieczność zapłaty odsetek za opóźnienie stanowi obowiązek ustawowy, mała tego strony w ramach zasady swobody umów nie mogą nawet wyłączyć stosowania tej instytucji, bo wprost zabrania tego art. 353¹ k.c., stanowiąc, że treść lub cel umowy nie może sprzeciwiać się ustawie (por. wyrok sądu apel. w Katowicach z 2004-07-14, sygn. akt I ACa 269/04, LEX nr 193656). Stąd tylko zastrzeżenie przez strony rażąco wygórowanych odsetek za opóźnienia spełnieniu świadczenia pieniężnego mogłoby być oceniane jako sprzeczne z zasadami współzycia społecznego zarówno w rozumieniu art. 353¹ k. c. jak i art. 58 § 2 k.c. (por. wyrok SN z 2003-01-08, sygn. akt II CKN 1097/00, OSNC 2004/4/55), z czym w przedmiotowej sprawie nie mamy do czynienia skoro powód domaga się zapłaty odsetek ustawowych.

Wymagalność roszczenia o zapłatę kwoty z gwarancji powstaje z chwilą przedłożenia bankowi skutecznego żądania w tej mierze (art. 87 ust. 2 Prawa bankowego). W przedmiotowej sprawie nastąpiło to 17 października 2011 r., a zatem zadanie zapłaty odsetek w świetle treści art. 455 k.c. od dnia 22 października ma swoje uzasadnienie, gdyż termin 5 dni jest właściwym na wypłatę kwoty z gwarancji, a w każdym razie pozwany nie podnosił w ogóle tego, że nie jest to odpowiedni termin „niezwłoczny”, o którym mowa w art. 455 k.c.

Mając powyższe na względzie i uznając podniesione w apelacji zarzuty za bezzasadne, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu stosownie do przepisu art. 98 k.p.c. i w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.).